

Sandro Veronesi va néixer a Florència l'any 1959 i és considerat un dels millors escriptors italians contemporanis. El 1985 va llicenciar-se en història de la restauració a la Facultat d'Arquitectura de Florència, amb una tesina sobre Victor Hugo que va rebre la qualificació màxima. És autor d'una obra literària extensa i un assagista i periodista destacat. L'any 2006 va guanyar el Premi Strega, el guardó literari més prestigiós d'Itàlia, per la novel·la *Caos calmo*, un reconeixement que va tornar a obtenir el 2020 amb *El colibrí* (Periscopi, 2020) i amb el qual es va convertir en el segon autor que guanya dues vegades aquest premi. Juntament amb Edoardo De Angelis, guionista i productor, van escriure i publicar la novel·la *Comandant* (Periscopi, 2024).

Pau Vidal és filòleg de formació i divulgador lingüístic d'ofici. Com a traductor de literatura italiana s'ha especialitzat en narrativa contemporània (Tomasi di Lampedusa, Roberto Saviano, Federico De Roberto, Antonio Tabucchi, Erri De Luca, Gianni Rodari...) i sobretot en l'obra d'Andrea Camilleri, el creador del comissari Montalbano, del qual n'ha girat al català una quarantena de títols.

Corriere della Sera — «Una declaració d'amor lluminosa als orígens de les nostres fissures, la bifurcació que sense voler-ho ha generat infelicitat i, alhora, ens ha mostrat com de pura pot arribar a ser la felicitat.»

La Stampa — «És una novel·la sobre les famílies burgeses italianes dels anys setanta, i sobre la hipocresia, el perdó, l'egoisme i l'auxili. És una història sobre la relació entre la vida i el destí.»

La Repubblica — «La novel·la fa pensar en un moble d'encaixos, sense claus ni cargols, un mecanisme perfectament greixat. Ara bé, hi ha un risc inherent a l'enorme talent de l'autor: de vegades, la qualitat artesanal de l'escriptura de Veronesi ens hipnotitza i suavitza qualsevol sotrac.»

Jurat del Premi Lattes Grinzane — «*Setembre negre* és una novel·la que es mou per la traïdorencia sorra daurada de l'adolescència.»

Il Messaggero — «I quina experiència. Dolorosa, de separació i dol, que afecta profundament el protagonista i que només el relat, cinquanta anys més tard, podrà reconstruir amb una certa fidelitat, comprendre plenament i comunicar amb la força de les paraules que la fan única i irremplaçable. *Setembre negre* té moltíssimes virtuts: les d'un narrador feliçment implicat en la seva història de joia i dolor, de trobada i pèrdua, amb les estratègies adients per mantenir l'atenció i la tensió del lector.»

Tuttolibri, *La Stampa* — «Si l'estructura i els ritmes de *Settembre negro* són perfectes, és sobretot en les escenes sense acció, les contemplatives o fins i tot monòtones, on es pot afirmar que Veronesi és un mestre.»

Let's Book — «És profund i commovedor: sense caure en l'amplificació del dolor [...], Veronesi es reafirma una vegada més com a mestre a l'hora de descriure l'heroisme quotidià d'aquells que, davant les bufetades del destí, bandegen l'odi i refermen la prevalença del perdó.»

De l'obra de Sandro Veronesi n'han dit:

Alexandra Benvenuti, *Núvol* — «Aquest art de l'autor, capaç de transformar-ho tot en pura literatura.»

La Stampa — «Avui dia, no hi ha cap narrador a Itàlia que narri com Sandro Veronesi les dificultats més petites i turbulentes de la vida [...], és el gran escriptor italià de qui ens hem de sentir orgullosos.»

Jhumpa Lahiri — «Considerat des de fa temps un dels escriptors més importants d'Itàlia, Sandro Veronesi ha enlluernat lectors i crítics amb novel·les que no només són apassionants, sinó també profundament literàries.»

Domenico Starnone — «Un dels narradors italians més hàbils i més profunds dels últims trenta anys.»

Sandro Veronesi

Setembre negre

Traducció de l'italià de Pau Vidal

ANTÍPODA, 101

EDICIONS DEL PERISCOPI

Títol original: *Settembre nero*

© Sandro Veronesi, 2024

© La nave di Teseo editore, Milano, 2024

Publicat d'acord amb l'agència Casanovas & Lynch Literary Agency

Primera edició: març del 2026

© de la traducció: Pau Vidal, 2026

© de la imatge de coberta: collage de Yolanda Artola a partir d'una fotografia de Shutterstock, 2026

© de la fotografia de l'autor: Marco Delogu, 2020

© d'aquesta edició: Edicions del Periscopi sL, 2026

Publicat per Edicions del Periscopi sL

info@periscopi.cat | Web: www.periscopi.cat

Facebook: www.facebook.com/Periscopi | X: x.com/Ed_Periscopi

Instagram: @edicions_del_periscopi

Impressió: Romanyà Valls, Capellades

Imprès a Catalunya – *Printed in Catalonia*

Edició a càrrec d'Aniol Rafel, Andrea Rovira i Marta Rubirola

Correcció: Miquel Saumell Santa Eugènia, Òscar Lozano i Rudolf Ortega

Disseny de la col·lecció i interiors i maquetació: Tono Cristòfol

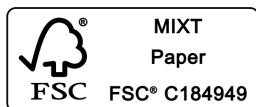
Dipòsit legal: B 20455-2025

ISBN: 979-13-87726-26-3

Aquest llibre ha estat traduït gràcies a una subvenció del Ministeri d'Afers Exteriors i Cooperació Internacional d'Itàlia.

Questo libro è stato tradotto grazie a un contributo del Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale italiano.

Aquest llibre s'ha imprès amb un paper offset cru de noranta grams i ha estat compaginat amb la tipografia Caslon Pro.

Tots els drets reservats. Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització escrita dels titulars del copyright, sota les sancions establertes per la llei, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars mitjançant el lloguer o préstec públics.

A la Manuela
as forever is

No puc continuar. Continuaré.

SAMUEL BECKETT

PRIMERA PART

1

Per explicar aquesta història haig de començar parlant dels meus pares. En aquella època eren els àngels de la guarda de la meva serenitat i això vol dir que eren uns bons pares. Tenia dotze anys i a la meva vida no hi havia res que s'acostés ni de lluny a la importància que tenien ells. Si es pot dir que la meva infantesa va ser un espai segur i que jo vaig ser un nen feliç és gràcies a ells. Per això els fets que contaré ara em van trasbalsar tant: perquè per primera vegada no em van saber protegir, o encara pitjor, van ser una de les causes del daltabaix que em va trastocar del tot. Per primera vegada el món em va arribar a tocar directament, sense filtres (i el món crema, és foc viu, i jo això no ho sabia perquè fins aleshores justament ells sempre m'havien fet de pantalla); en canvi aquella vegada el món que s'acarnissava amb mi van ser ells mateixos, per això si es pot dir que a partir d'un cert moment ja no vaig tornar a ser feliç (o si més no d'aquella manera) va ser per culpa d'ells.

El meu pare era advocat penalista. Més ben dit, era l'únic advocat penalista del poble on vivíem, el nom del qual diré

ara a continuació i tots pensareu el mateix: Vinci. Però en aquesta història en Leonardo no hi té cap paper. M'estimo més recordar una altra cosa relacionada amb el poble, encara que no se'n recorda mai ningú: l'ensorrament del pont que travessava el riu Arno el 17 de novembre del 1966, al cap de pocs dies de l'alluvió que va inundar tota la província de Florència, capital inclosa. Aquell ensorrament, encara més i tot que l'alluvió, va ser el primer trauma de la meua vida: el pont es va ensorrar i el meu poble, com altres de la rodalia, va quedar isolat del món. L'aïllament va durar uns quants dies, sense escola ni catequesi, amb les famílies separades, i els qui per raons de feina havien d'anar a Florència tant sí com no, com ara el meu pare, es veien obligats a fer una volta llarguíssima per carreteres de muntanya que s'havien tornat perilloses. Jo sentia dir que l'esfondrament era molt greu perquè el pont només tenia dotze anys: jo en tenia la meitat, i a mi dotze anys no em semblaven pas pocs, precisament, però quan al cap de sis anys em va tocar ensorrar-me a mi vaig descobrir que sí, que dotze anys són ben pocs. Vet aquí com és que recordo tan bé aquell any de l'alluvió i l'esfondrament del pont: tots dos teníem la mateixa edat quan ens va tocar el rebre, a ell per culpa de la natura i a mi dels homes, i resulta que és una edat en què certes coses no haurien de passar, ni als ponts ni als homes. És massa aviat.

El meu pare, deia, era advocat penalista, tenia un despatx petit a Vinci i un de més gran a Florència, a mitges amb un soci que es deia Ciarnese. Que jo sabés, defensava persones innocents, i que fossin innocents ho garantia precisament el fet que els defensés ell. Era un home bo i ple de vida, guapo segons els cànons de l'època, és a dir, prim, amb la cara xuclada i els braços forts. Tenia uns cabells negres

com el pelatge d'un cavall frisó, els ulls foscos però plens de llum i la boca grossa, d'uns llavis vermells fets expressament per somriure. Li encantava l'esport: no és que tingués un físic especialment fort però assegurava que de jove havia jugat a rugbi i havia practicat judo (que ell anomenava lluita japonesa) i karate. Impossibile de comprovar. El que és segur és que era un boig de la mar i de la vela, i que dedicava tot el temps lliure de què disposava a la barca que després feia servir tot l'estiu. Concretament, a l'època que van tenir lloc els esdeveniments que explicaré, era el propietari d'un veler Classe A de fusta que es deia *Tivatù* que requeria mil atencions, i recordo com una mitja tortura els diumenges d'hivern que se m'enduia a Fiumetto, a la província de Versilia, a llimar-ne el carenat amb paper de vidre, arreglar-ne les esquerdes, aplicar-hi resina, abrillantar, cuidar i protegir aquella barca com si fos una criatura. Com si fos jo. En realitat a ell li agradaven totes, les barques, però sobretot les petites i ràpides, les que es poden treure de l'aigua a força de braços. També feia regates, alguna vegada, amb en Gianfranco, l'amo dels banys Stella, on anàvem de vacances, i un germà d'ell que es deia Giuseppe. No guanyaven mai: a casa, exposades a la prestatgeria del menjador, hi havia tres copes, una de grossa i dues de petites. Corresponien a tres edicions d'una regata que es deia Happy Day: a la tarja de la grossa hi deia «2^N CLASSIFICAT 1967». Les dues petites eren dos tercers llocs, del 1966 i el 1968. D'aquells fòssils en vaig deduir que en Gianfranco, en Giuseppe i ell havien estat bons però que després, amb els anys, els havien sortit rivals més potents. Sentia noms altisonants (Capio, Straulino) que després veia als àlbums de cromos de Figures de l'Esport, i em pensava que eren els adversaris que havien derrotat el

meu pare a les regates. Però no, en realitat eren els seus ídols, i les regates en què després del 68 no havia arribat a endur-se ni tan sols un premi de consolació eren petites competicions d'aficionats organitzades per als diletants com ell. La veritat és que la qüestió de les posicions en què havia quedat a les regates li interessava molt més a ell que no pas a mi, perquè la paraula escaient quan es parla del meu pare és aficionat. Descomptant la feina, en totes les altres coses el meu pare era un aficionat, en el sentit etimològic del mot, que deriva d'*afecció*, és a dir, inclinació, amor, afecte envers algú o alguna cosa. Posseïa la passió contagiosa i la joia de participar de l'afeccionat, la despreocupació i la noblesa d'ànim, però també la superficialitat, la fatuïtat, la improvisació i de vegades la poca preparació. Un detall que convé retenir.

La meva mare era pèl-roja, però d'un roig indescriptible, autèntic, que només existia en el seu cap. Era irlandesa. Havia vingut a viure a Itàlia de petita, amb la família, ningú sabia ben bé per què. Potser per negocis: el seu pare importava derivats del cautxú i va baixar de Dublín a Florència, amb tota la família, just després de la guerra, el 1946, quan la meva mare tenia onze anys. Se'n van tornar al cap de tretze anys, quan ella ja festejava amb el pare i per això es va quedar. Hi devia haver certa mala maror, a la família, en aquella època, perquè tot just al cap d'un mes que els seus pares se'n tornessin a Irlanda la mare es va casar amb el pare, el 25 de setembre del 1959, mig d'amagat, sense convidats, i encara no feia sis mesos quan vaig néixer jo, el 12 de març del 1960. No costa gaire endevinar el motiu de la controvèrsia, tenint en compte que la família de la meva mare eren tan creients que fregaven el fanatisme.

Era una dona ben guapa, la mare, i malgrat l'austeritat del seu estil de vida (taciturna, roba discreta, ni treballar ni conduir ni fer vida social) aquella cabellera d'un color tan viu era una crida irresistible allà on anava (és a dir, a Vinci durant l'any i a Fiumetto a l'estiu). Eren un reclam, aquells cabells, i jo també el sentia: «Ei, mireu-me! I ja que hi sou no mireu només els cabells, fixeu-vos en els meus ulls de color de maragda, mireu la meua pell blanca com un glop de llet, observeu el milió de piguetes que em surten tan bon punt em toca el sol! Segur que no heu vist mai una cosa com aquesta!». I era ben cert: per veure dones com la meua mare s'havia de viatjar, però en aquell temps no es viatjava gaire, si més no la gent de les nostres contrades, i una dona com ella era tota una atracció. Per això vivia en una paradoxa: com més s'escarrassava a fer-se invisible, limitant-se a exercir de mare, mestressa de casa i muller devota del senyor Bellandi, l'advocat, més s'hi fixava la gent, cosa que sempre generava un munt d'enraonies sobre ella (o més ben dit de fantasies, perquè la seva conducta irreprotxable no donava peu a la menor enraonia). Al capdavant, aquell mateix reclam era el que havia encès la passió del pare, que sempre assegurava als amics que havia perdut el senderi al mateix moment de veure aquells cabells «del color d'una albada de maig a Cornualla», deia, «entre les sis i dos quarts de set del matí». Com que a Cornualla no hi havia estat mai, jo sempre vaig donar per fet que es tractava d'una citació, perquè a més a més ell no era home d'impulsos poètics: però per més que he buscat i rebuscat no he aconseguit mai trobar l'original, i per tant no es pot descartar que realment la frase fos de la seva collita. Reforça aquesta possibilitat el fet que durant molt de temps es va pensar que Cornualla era a Irlanda.

El cert és que a la mare la frase li feia efecte, es veia pel somriure que se li obria a la cara cada cop que ell la deixava anar.

Resumint: la meva mare era una dona molt observada, molt imaginada (i què s'imaginaven exactament la gent no costa gaire d'imaginar). Però la cosa que no s'imaginava ningú, i que només sabia jo, l'únic de tota la humanitat, era que dintre seu rugien els lleons.